



POLISH-UKRAINIAN FOUNDATION «**THE INSTITUTE OF INTERNATIONAL ACADEMIC AND SCIENTIFIC COOPERATION**»



THEOLOGICAL ACADEMY OF THE UNIVERSITY OF
CARDINAL STEFAN WYSHINSKY IN WARSAW



FUNDACJA ADD

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник наукових есе учасників наукового стажування

**Варшава, Республіка Польща
2021**

Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 15.11 – 24.12.2021) / уклад. Ю. Главчева; Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці»; Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського; Фундація ADD. Варшава, 2021. 46 с.

Укладач: ГЛАВЧЕВА Ю. М., PhD, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

У збірнику викладено матеріали наукових есе учасників стажування, організованого Польсько-українською Фундацією – Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці спільно з Духовною Академією Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві та польською Фундацією ADD.

Метою стажування є ознайомлення із європейськими підходами щодо питання наукового плагіату і популяризація академічної доброчесності, а також підвищення кваліфікації освітян та поглиблення співпраці в академічній та науковій галузі між Україною та Польщею.

У збірнику розглядаються основні проблеми академічної доброчесності в навчальних та наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя.

ЗМІСТ

ПРО ОРГАНІЗАТОРІВ	5
Брик Р. С.....	6
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ .	6
Бузоверя А. Г.	9
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА НЕБЕЗПЕКИ У БОРОТЬБІ ЗА НЕЇ..	9
Клим В. Ю.....	13
АКТУАЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ» В ОBOB'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТАХ ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ	13
Ковпак А. В.....	16
ПЛАГІАТ В МЕДИЦИНІ В СУЧАСНОМУ ЖИТТІ.....	16
Островська Н. С.....	19
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ	19
Птиця Н. В.....	22
ОСОБЛИВОСТІ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ДРУГОГО РІВНЯ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 275 «ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ»	22
Ракітянська Л. М.	25
РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»	25
Рудь В. О.	29
ACADEMIC INTEGRITY.....	29
Слободнюк Р. Є.,.....	32
Пелешенко Г. Б.....	32
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У НАВЧАЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	32
Спотар-Аяр Г. Ю.....	37
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: СПЕЦИФІКА ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МОВНИХ ДИСЦИПЛІН (ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ)	37

Цивінський С. С.	41
УПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НА ФАКУЛЬТЕТІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГОТЕХНІКИ ТА АВТОМАТИКИ КПІ ІМ. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО	41
ОПУБЛІКОВАНІ ТЕЗИ ТА ЕСЕ, А ТАКОЖ РОЗМІЩЕНІ НА ВЕБ- СТОРІНКАХ МАТЕРІАЛИ НАДАЮТЬСЯ НА ІСНУЮЧИХ УМОВАХ І В НАЯВНІЙ ФОРМІ	46

Слободнюк Р. Є.,
канд. техн. наук, викладач кафедри біохімії та медичної хімії,
Дніпровський державний медичний університет

Пелешенко Г. Б.,
канд. біол. наук, доцент кафедри біохімії та медичної хімії,
Дніпровський державний медичний університет

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У НАВЧАЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Згідно із Законом України про вищу освіту «Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України "Про освіту", цим Законом та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1, с.1].

Академічна доброчесність передбачає згоду всіх учасників навчального та наукового процесу виконувати покладені на них службові та академічні обов'язки та дотримуватись певних правил. Якісна освіта може існувати за умов дотримання академічної доброчесності всіма учасниками навчального процесу.

Користуючись світовим досвідом слід зазначити шість фундаментальних цінностей на яких базується академічна доброчесність (Рисунок 1.):

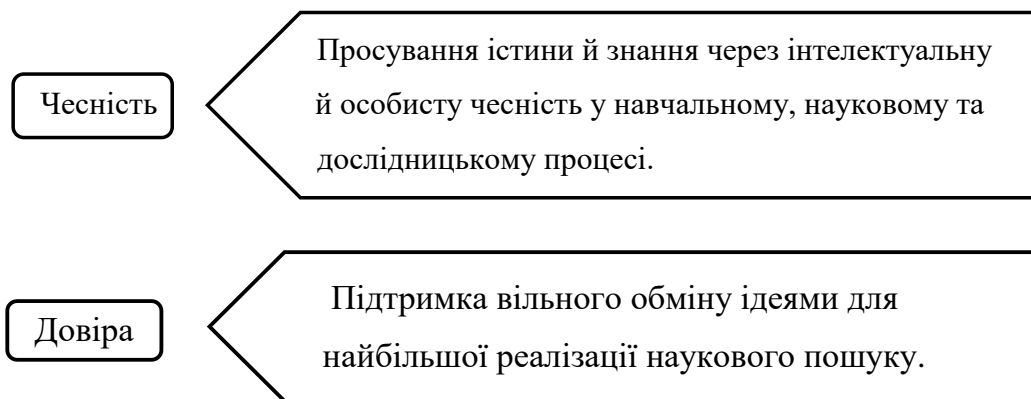




Рисунок 1. – Фундаментальні цінності академічної доброчесності.

Зазначимо основні терміни, що застосовуються при розгляді поняття «Академічна доброчесність».

Академічній доброчесності протиставляється категорія академічної недоброчесності (*academic misconduct, dishonesty*), основні прояви якої знаходимо у таких видах діяльності:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- **фабрикація** – вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема, під час оцінювання результатів навчання;
- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- **хибне співавторство** – внесення до списку авторів наукової чи навчально-методичної праці осіб, які не брали участь у створенні продукту.

Наукові, науково-педагогічні, педагогічні працівники, співробітники, здобувачі вищої освіти та інші особи, що беруть участь в освітньому процесі зобов'язані дотримуватися правил і норм, спираючись на **принципи**:

- 1) законності та верховенства права;
- 2) свободи та людської гідності;
- 3) патріотизму та служіння українському народові;
- 4) професіоналізму та компетентності;
- 5) чесності і порядності;

- 6) справедливості та толерантності;
- 7) партнерства і взаємодопомоги;
- 8) поваги та взаємної довіри;
- 9) відкритості і прозорості;
- 10) колегіальності та демократичності;
- 11) самовдосконалення і саморозвитку;
- 12) персональної відповідальності та роботи на результат;
- 13) формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення;
- 14) формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками;
- 15) формування громадянської культури.

В останні роки курсові роботи, реферати, дипломні проекти студентів перевіряють на плагіат. Такий підхід до перевірки роботи дає можливість розвантажити викладачів, підняти зацікавленість студентів проявити самостійність і творчість у процесі роботи над завданням. Розроблені програми для визначення плагіату, зокрема укладені меморандумом МОН сервіс Unichack та система перевірки Plagiat.pl (Strike Plagiarism), що широко використовуються у ЗВО, мають гнучкий функціонал і дають можливість визначити заміщення з різних документів, які є в мережі Інтернет, базах даних Refbooks та бібліотек університетів.

Плагіат може зустрічатись і в навчальній літературі. З метою його запобігання наш навчальний заклад, як і інші вищі навчальні заклади України допускає на розгляд Вченої ради лише ту навчальну літературу, що пройшла експертизу на плагіат. Проблемою, з якою стикаються автори навчальної літератури є те, що в роботах визначаються як плагіат загально відомі закони, правила, визначення, які є класичними і не потребують посилання на них.

Наприклад Закон діючих мас (1867 р.), який формулюється як «швидкість елементарної гомогенної реакції, для якої молекулярність збігається з порядком, при сталій температурі є прямопропорційною добуткові концентрацій реагентів у степенях, що дорівнюють стехіометричним коефіцієнтам речовин у рівнянні реакції», є загально відомим і зустрічається майже у всіх підручниках і навчальних посібниках з загальної, неорганічної та фізичної хімії. Чи вважається таке застосування законів в навчальній літературі без відповідного цитування як плагіат? На нашу думку – ні. Це пояснюється тим, що деякі з них були відкриті століття тому і є загально прийнятими.

При підготовці навчальної літератури до друку співробітники видавництва можуть вилучити із друку літературу що суперечать нормам Законодавства України із питань інтелектуальної власності (зокрема плагіат) [2, с. 12].

Навчальна книга, повинна відповідати основним вимогам до написання підручника, навчального посібника. Автор повинен бути впевнений, що його робота проведена не дарма [3, с. 23]. Тому рецензент, що залучений до написання відгуку на навчальну літературу повинен також проявляти принциповість у разі виявлення академічної недоброчесності в навчальній літературі, що рецензується ним.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної ради України. 2019. №243-VIII. 2300 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-19>.
2. Загальні вимоги до підготовки, оформлення та видання наукової і навчально-методичної літератури: метод. рекомендації / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: О. В. Михаленко. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 70 с.
3. Артёмов І. В., Ващук О. М. Навчальна книга: організація і методика створення: Посібник. Ужгород, 2012. 238 с.